

EL LLENGUATGE

Les neus que es fonen

17/III/1927

No totes les incorreccions de llenguatge que a cop se senten al teatre s'han de carregar al compte de l'autor del text. Força sovint els actors mateixos en són els responsables. Aprenen el text de memòria, però no amb les paraules exactes de l'autor; i en el moment en que l'han de dir durant la representació, ho fan amb els seus mitjans habituals d'expressió, amb tots o amb alguns, si més no— dels vicis de llenguatge que comporten. Cal suposar que també en aquest cas intervenen alguns dels factors que priven, sovint, d'acostar-se a la perfecció: presses, poc temps, improvisacions, etc. Es, però, un aspecte que els directors dels grups teatrals haurien de vetllar, durant els assaigs, amb tot el rigor. L'actor, a l'hora de la veritat, dirà el que sapiga o el que recordi, però malament rai si ja als assaigs se li tolera que deformi el text amb els seus vicis habituals.

No fa gaire, ens va suscitar, de nou, aquesta reflexió, sentir en una representació de teatre que un dels actors deia «perquè la cera es derreteixi». Convençuts que aquesta expressió no era de l'original, ho vam voler, tanmateix, comprovar i, efectivament, vam tenir ocasió de veure el text de l'obra, on deia «perquè la cera es fongui». No es pot pas dir que fondre o fondre's — la cera, la neu, el glaç, el sucre— siguin una forma rara o excessivament literària, pròpia només d'un llenguatge culte o acadèmic. En aquest cas, la paraula rebuscada és, justament, «derretir-se», que potser no és cap castellanisme insòlit del tot, però que tampoc no és dels que podríem considerar habituals. Com hem dit, els nervis del moment, la tensió, poden explicar moltes coses, però no justificar-les del tot. Volem dir, fer-les admetre com a normals i irremeiables. Si algú és capaç, sense adonar-se'n, de substituir en un text que ha après de memòria, fondre's per «derretir-se», vol dir que aquest aspecte exigeix, certament, l'atenció més vigilant i més sol·licita.

ALBERT JANE